

generacija. Slijedi da narod može odlučiti da, “demokratski” i kontingentno, ignoriše ili uništi sopstveni ustav i da se definitivno preda autoritarnoj vlasti. Ali to ne može učiniti u ustavnoj formi, pozivajući u sopstvenu korist poštovanje prava budućih generacija ili onipotenciju većine, bez da se sa tim suzbiju, demokratskim metodom, sama prava i sama vlast u rukama većina i generacija koje su u odnosu na njih buduće.

Jednom kada je objašnjen smisao tvrdoće ustava, jednostavno je objasniti smisao ustavnih garancija. Same “garancije” shvatam u smislu koji sam već objasnio – kako bih označio zabrane i obaveze koje su logički korelativne pozitivnim ili negativnim normativno ustanovljenim ovlašćenjima u pogledu forme subjektivnih prava. Govoriću o “negativnim garancijama” da bih odredio zabrane koje odgovaraju negativnim ovlašćenjima (ili ovlašćenjima o odsustvu povrede) kakva su prava na slobodu, i o “pozitivnim garancijama” kako bih označio obaveze koje odgovaraju pozitivnim ovlašćenjima (ili ovlašćenjima na prestacije) kakva su socijalna prava. Osim toga ću govoriti i o “primarnim garancijama” kako bih označio ukupnost pozitivnih i negativnih garancija, i o “sekundarnim garancijama” kako bih označio garancije opravdivosti, koje intervenišu u slučaju prekršaja prava, tj. o normativnim ovlašćenjima koja formiraju njihov sadržaj i o njihovim primarnim garancijama, bile one pozitivne ili negativne. Na primjer, krivično-pravna zabrana ubistva i krađe ili ustavna zabrana smrtne kazne ili zabrana neosnovanih ograničavanja osnovnih sloboda su primarne negativne garancije prava na imunitet, od prava na život do prava na slobodu i na svojinu; dug je primarna garancija prava na kredit, kao što su obaveza sanitetske pomoći i javnog obrazovanja primarne pozitivne garancije socijalnih prava na slobodu i na obrazovanje; ništivost nevažećih akata i odgovornost za nezakonite akte su sekundarne garancije povjerene sudstvu i namjenjene za ispravljanje ili sankcionisanje kršenja primarnih garancija.

Tako ustavne garancije nijesu ništa drugo do garancije tvrdoće, tj. garancije normativnosti ustava. One se uopšte ne identifikuju sa tvrdoćom, koja je strukturalni konotat ustava generisan na osnovu položaja ustava u hijerarhiji pravnih normi, već se identifikuju sa pravilima koja trebaju da obezbijede efektivnost ustava. Primarne ustavne garancije, negativne ili pozitivne, zabrane ili obaveze, su upućene zakonodavcu kako bi prekršio ili ostvario ustavne norme kao i negativna i pozitivna prava koja su njima ustanovljenja; ukratko, pravila koja određuju sferu “odlučivog koje je” i “neodlučivog koje nije”. Sekundarne ustavne garancije su kontrole koje su povjerene sudstvu, usmjerene na nelegalnost prekršaja ustava; ukratko, pravila koja su ustanovljena za samu sferu “neodlučivog”, u slučaju nepoštovanja, namjernog ili zasnovanog na propustu, osnovnih ustavnih garancija.

Kako primarne tako i sekundarne ustavne garancije otvaraju problem koji se tiče ravnoteže između javnih vlasti – sužavanje političkih vlasti na osnovu prvih i uvećanje sudske vlasti na osnovu drugih. U trenutku u kojem sudska vlast postaje vlast koja kontroliše prekršaje granica i ograničenja koje su nametnute ostalim vlastima, pa i legitimnim vlastima političkog predstavljanja, postaje još značajnije potvrditi rigorozne granice i ograničenja legitimiteta same sudske vlasti. Otuda i nužnost da se ojačaju sve sudske garancije i da se iznova utemelji legalitet, ne samo redovni već i ustavni, posredstvom precizne i takstativne formulacije normi kao i posredstvom što većeg stepena zasnovanosti presuda na rigidnoj podređenosti zakonu. Odgovornost u ovoj oblasti počiva i na pravnoj kulturi. Upravo proširenje uloge sudske vlasti koje je nastalo ustavnom paradigmom po mom mišljenju čini neprihvatljivom orijentaciju koja je prilično raširena u filozofsko-pravnoj literaturi, koja čita najveći dio ustavnih normi, ne kao pravila koja su namjenjena primjeni, već kao principe koji